

***Suvestinė redakcija nuo 2010-09-17 iki 2023-03-08***

*Įsakymas paskelbtas: Žin. 2001, Nr. [58-2107](#), i. k. 1012330ISAK00000219*

***Nauja redakcija nuo 2010-09-17:***

*Nr. [3D-819](#), 2010-09-09, Žin. 2010, Nr. 109-5602 (2010-09-16), i. k. 1102330ISAK003D-819*

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO  
MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS**

**DĖL BULVINIŲ CISTAS SUDARANČIŲ NEMATODŲ KONTROLĖS IR  
FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ NAUDOJIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

2001 m. birželio 29 d. Nr. 219

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos fitosanitarijos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [113-3285](#); 2010, Nr. 12-559) 4 straipsnio 3 dalies 4 punktu ir įgyvendindamas 2007 m. birželio 11 d. Tarybos direktyvą 2007/33/EB dėl bulvinių cistas sudarančių nematodų kontrolės, panaikinančios direktyvą 69/465/EEB (OL 2007 L 156, p. 12),

t v i r t i n u Bulvinių cistas sudarančių nematodų kontrolės ir fitosanitarijos priemonių naudojimo tvarkos aprašą (pridedama).

L. E. ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO PAREIGAS

KĘSTUTIS KRISTINAITIS

## PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro  
2001 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. 219  
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro  
2010 m. rugsėjo 9 d. įsakymo Nr. 3D-819  
redakcija)

# BULVINIŲ CISTAS SUDARANČIŲ NEMATODŲ KONTROLĖS IR FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ NAUDOJIMO TVARKOS APRAŠAS

## I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Bulvinių cistas sudarančių nematodų (toliau – bulviniai nematodai) kontrolės ir fitosanitarijos priemonių naudojimo tvarkos aprašas (toliau – aprašas) parengtas įgyvendinant 2007 m. birželio 11 d. Tarybos direktyvos 2007/33/EB dėl bulvinių cistas sudarančių nematodų kontrolės, panaikinančios Direktyvą 69/465/EEB (OL 2007 L 156, p. 12), nuostatas.

2. Aprašo tikslas – nustatyti fitosanitarijos priemonių, siekiant aptikti Europos populiacijos blyškiojo bulvinio nematodo (*Globodera pallida*) ir Europos populiacijos auksinio bulvinio nematodo (*Globodera rostochiensis*) (toliau – bulviniai nematodai) paplitimą Lietuvos Respublikoje, sustabdyti jų plitimą ir juos kontroliuoti, naudojimo tvarką.

3. Šiuo aprašu nustatomi Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Tarnyba) bei augintojų veiksmai, kurie yra būtini vykdant bulvinių nematodų kontrolę ir įgyvendinant tarnybos pareigūnų nustatytas fitosanitarijos priemones.

4. Šiame apraše vartojamos sąvokos:

**Bulviniams nematodams atspari bulvių veislė** (toliau – atspari bulvių veislė) – bulvių veislė, kurią auginant stabdomas tam tikros bulvinių nematodų populiacijos didėjimas.

**Sėjomainos laukas** – kontrolinio žemės sklypo dalis, kurioje auginami vienos rūšies žemės ūkio augalai pagal augintojo numatytą sėjomainos planą. Sėjomainos laukų plotų suma lygi kontrolinio žemės sklypo plotui. Nustatant sėjomainos lauką, atsižvelgiama į pagrįstus mokslinius ir statistinius principus, bulvinio cistas sudarančio nematodo biologiją, lauko dirbimą ir Lietuvoje būdingas bulvinių cistas sudarančių nematodų augalų šeiminių auginimo sistemas.

**Sėjomainos laukų tikrinimas dėl bulvinių nematodų** (toliau – bulvinių nematodų tikrinimas) – procedūra, skirta bulvinių nematodų paplitimui Lietuvos Respublikos sėjomainos laukuose nustatyti.

**Sėjomainos lauko tyrimas dėl bulvinių nematodų** (toliau – bulvinių nematodų tyrimas) – dirvožemio ėminių ėmimas nuo paskutinio bulvinių nematodų augalų šeiminių derliaus nuėmimo iki kitų šių nematodų augalų šeiminių sodinimo ir šių ėminių laboratorinė ekspertizė, kuria nustatoma, ar sėjomainos lauke yra bulvinių nematodų.

Kitos šiame apraše vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos fitosanitarijos įstatyme (Žin., 1999, Nr. [113-3285](#); 2010, Nr. 12-559).

## II. BULVINIŲ NEMATODŲ TYRIMAS IR TIKRINIMAS

5. Tarnybos pareigūnai atlieka bulvinių nematodų tyrimą sėjomainos lauke, kuriame numatoma auginti:

5.1. sėklines bulves, skirtas išauginti žemesnės kategorijos sėklines bulves;

5.2. šio aprašo 1 priede išvardytus dirvožemyje auginamus augalus, skirtus sodinti ar saugoti sėjomainos lauke.

6. Bulvinių nematodų tyrimas atliekamas nuo paskutiniųjų lauke augintų augalų derliaus nuėmimo iki sėklinių bulvių ir šio aprašo 1 priede išvardytų augalų, skirtų daiginti, sodinimo. Jeigu bulvinių nematodų tyrimas buvo atliktas anksčiau, sėjomainos lauko naudotojas privalo turėti Tarnybos pareigūnų išduotą dokumentą, patvirtinantį, jog atliekant bulvinių nematodų tyrimą

nebuvo nustatytas užkrėtimas bulviniais nematodais ir atliekant bulvinių nematodų tyrimą bei atlikus minėtąjį tyrimą, sėjomainos lauke neaugo ir nebuvo auginamos bulvės ir šio aprašo 1 priedo 1 punkte išvardyti augalai šeimininkai.

7. Tarnyba pripažįsta bulvinių nematodų tyrimų, atliktų iki 2010 m. liepos 1 d., rezultatus, jei yra Valstybinės augalų apsaugos tarnybos pareigūnų išduotas dokumentas, patvirtinantis bulvinių nematodų tyrimų rezultatus.

8. Jei Tarnybos pareigūnai nustato, kad nėra bulvinių nematodų paplitimo rizikos, bulvinių nematodų tyrimo atlikti nebūtina, jei:

8.1. šio aprašo 1 priede išvardyti dauginti skirti augalai bus auginami tame pačiame sėjomainos lauke;

8.2. užaugintos sėklinės bulvės, skirtos išauginti žemesnių kategorijų sėklinės bulvės, bus sodinamos tik to ūkio sėjomainos laukuose;

8.3. bus auginami šio aprašo 1 priedo 2 punkte nurodyti sodinti skirti augalai, o nuėmus derlių nuo minėtųjų augalų šaknų bus pašalinti dirvožemio likučiai arba bus atlikta šių augalų dezinfekcija. Ši nuostata netaikoma, jei nurodytieji augalai yra skirti galutiniam vartotojui savo reikmėms.

9. Sėjomainos lauke, kuriame bus sodinamos ar saugomos sėklinės bulvės ar šio aprašo 1 priedo 1 punkte nurodyti dauginti skirti augalai, turi būti atliktas bulvinių nematodų tyrimas. Atliekant bulvinių nematodų tyrimą, dirvožemio ėminiai imami šio aprašo 2 priedo nustatyta tvarka.

10. Sėjomainos lauke, kuriame bus sodinami ar saugomi šio aprašo 1 priedo 2 punkte nurodyti dauginti skirti augalai, turi būti atliktas bulvinių nematodų tyrimas. Atliekant nurodytąjį tyrimą, dirvožemio ėminiai imami šio aprašo 2 priede nustatyta tvarka arba:

10.1. tikrinama, ar per paskutinius 12 metų nebuvo nustatytas užkrėtimas bulviniais nematodais arba:

10.2. yra pateikiami įrodymai, kad per paskutinius 12 metų sėjomainos lauke nebuvo augintos bulvės ar šio aprašo 1 priedo 1 punkte išvardyti augalai šeimininkai.

11. Tarnybos pareigūnai, siekdami nustatyti bulvinių nematodų paplitimą Lietuvos Respublikos sėjomainos laukuose, kuriuose auginamos maistinės bulvės, atlieka bulvinių nematodų tikrinimą. Atliekant bulvinių nematodų tikrinimą dirvožemio ėminiai imami šio aprašo 2 priedo 2 punkte nustatyta tvarka.

12. Atliekant bulvinių nematodų tikrinimą, turi būti patikrinta ne mažiau nei 0,5 proc. žemės ploto, kuriame atitinkamais metais auginamos maistinės bulvės.

13. Bulvės ar augalai, išvardyti šio aprašo 1 priede, kurie augo bulviniais nematodais užkrėstame sėjomainos lauke arba turėjo sąlytį su bulviniais nematodais užkrėstu dirvožemiu, Tarnybos pareigūnų pripažįstami užkrėstais bulviniais nematodais.

14. Bulvinių nematodų tyrimų ir tikrinimų rezultatai įregistruojami ir saugomi Tarnybos kompiuterinėje duomenų bazėje. Ištirtų sėjomainos laukų ribų koordinatės nustatomos GPS imtuvu ir pažymimos žemėlapyje „Akis“ (kompiuterinė programa, skirta darbui su skaitmeniniais žemėlapiais). Tarnyba suteikia Europos Komisijos pareigūnams prieigą prie kompiuterinės duomenų bazės.

15. Fiziniai ir juridiniai asmenys, įtariantys ar nustatę, kad augalai yra užkrėsti bulviniu nematodu, kuris sąlygojo atsparios bulvių veislės efektyvumo bulviniam nematodui pasikeitimą arba išnykimą, susijusį su išimtinio bulvinio nematodo rūšinės sudėties, patotipo ar virulentiškumo grupės pasikeitimu, privalo pranešti Tarnybai.

### **III. FITOSANITARIJOS PRIEMONĖS BULVINIŲ NEMATODŲ PLITIMUI KONTROLIUOTI**

16. Bulvinių nematodų tyrimu nustatčius užkrėtimą, kompiuterinėje duomenų bazėje ir žemėlapyje „Akis“ įregistruojamas užkrėstas sėjomainos laukas. Tarnybos pareigūnas bulvinių nematodų tyrimo rezultatus nurodo fitosanitarinio tikrinimo pažymoje ir nustato augintojui ar sėjomainos lauko savininkui terminą, per kurį jis užkrėstą sėjomainos lauką privalo pažymėti

ilgalaikiais riboženkliais (pvz., stulpeliais, aplink užkrėstą sėjomainos lauką suformuoti 30–40 cm aukščio pylimą arba 30–40 cm gylio griovį, pasodinti gyvatvorę, suformuoti lauko keliuką ar kt.).

17. Tais atvejais, kai augintojas ar sėjomainos lauko savininkas neatlieka veiksmų, nurodytų šio aprašo 16 punkte, Tarnybos pareigūnai kompiuterinėje duomenų bazėje ir žemėlapyje „Akis“ įregistruoja užkrėstą visą kontrolinį žemės sklypą arba jo dalį, kuri gali būti sudaryta iš vieno ar kelių sėjomainos laukų ir turėti aiškias natūralias gamtines arba dirbtines ribas, ir taiko šiame skyriuje nurodytas fitosanitarijos priemones.

18. Tarnybos pareigūnams bulvinių nematodų tyrimo metu nustatčius tuščių arba negyvybingų bulvinių nematodų cistų, augintojas ar sėjomainos lauko savininkas gali Tarnybos direktoriui pateikti rašytinį prašymą atlikti kartotinį bulvinių nematodų tyrimą:

18.1. jei augintojas ar sėjomainos lauko savininkas nesikreipė dėl kartotinio bulvinių nematodų tyrimo, Tarnybos pareigūnai sėjomainos lauką įregistruoja užkrėstą ir taiko 16 punkte nurodytas fitosanitarijos priemones;

18.2. kartotinio bulvinių nematodų tyrimo metu radus gyvų bulvinių nematodų cistų, Tarnybos pareigūnai įregistruoja užkrėstą sėjomainos lauką ir taiko 16 punkte nurodytas fitosanitarijos priemones;

18.3. kartotinio bulvinių nematodų tyrimo metu gyvybingų bulvinių nematodų cistų nenustačius, kompiuterinėje duomenų bazėje ir žemėlapyje „Akis“ įregistruojamas neužkrėstas sėjomainos laukas ir fitosanitarijos priemonės netaikomos.

19. Užkrėstame sėjomainos lauke draudžiama auginti ir saugoti:

19.1. sėklines bulves, skirtas išauginti žemesnės kategorijos sėklines bulves;

19.2. persodinti skirtus augalus, išvardytus šio aprašo 1 priede;

19.3. šio aprašo 1 priedo 2 punkte išvardytus augalus, išskyrus atvejus, jei nuo nurodytųjų augalų šaknų pašalinami dirvožemio likučiai ar naudojami dezinfekcijos metodai, kuriuos pritaikius užtikrinama, kad nėra bulvinių nematodų paplitimo rizikos. Ši nuostata netaikoma, jei nurodytieji augalai yra skirti galutiniam vartotojui savo reikmėms.

20. Užkrėstame sėjomainos lauke leidžiama auginti maistines bulves, jei minėtame lauke yra taikomos fitosanitarijos priemonės, skirtos kontroliuoti bulvinių nematodų paplitimą ir atsižvelgiama į:

20.1. bulvinių nematodų augalų šeiminių auginimo, dauginimo ir tiekimo rinkai sistemas;

20.2. nustatytas bulvinių nematodų populiacijos savybes;

20.3. atspariausių bulviniams nematodams bulvių veislių sodinti parinkimą;

20.4. kitų fitosanitarijos priemonių naudojimą.

21. Bulvėms ar augalams, išvardytiems šio aprašo 1 priede, augusiems bulviniais nematodais užkrėstame sėjomainos lauke arba turėjusiems sąlytį su bulviniais nematodais užkrėstu dirvožemiu, Tarnybos pareigūnai taiko šias fitosanitarijos priemones:

21.1. uždraudžia sėklines bulves ir šio aprašo 1 priedo 1 punkte išvardytus augalus šeiminius sodinti, išskyrus atvejus, kai jie yra nukenksminami ir remdamiesi moksliniais įrodymais, kad nėra bulvinių nematodų paplitimo rizikos, Tarnybos pareigūnai tai patvirtina;

21.2. nurodo bulves, skirtas rūšiavimui ar pramoninam perdirbimui surūšiuoti ar perdirbti perdirbimo įmonėse, kuriose yra įdiegta atliekų šalinimo sistema, užtikrinanti, kad nėra bulvinių nematodų plitimo aplinkoje pavojaus;

21.3. uždraudžia sodinti šio aprašo 1 priedo 2 punkte išvardytus augalus, išskyrus atvejus, jei nuo nurodytųjų augalų šaknų buvo pašalinti dirvožemio likučiai ar augalai dezinfekuoti metodais, užtikrinančiais bulvinio nematodo plitimo sustabdymą. Ši nuostata netaikoma, jei nurodytieji augalai yra skirti galutiniam vartotojui savo reikmėms;

21.4. uždraudžia maistines bulves sodinti, išskyrus atvejus, jei jos buvo nukenksmintos ir moksliniais įrodymais patvirtinama, kad nėra bulvinių nematodų plitimo pavojaus;

21.5. nurodo bulves suvartoti maistui (parduodama tiesiogiai vartotojui);

21.6. nurodo bulves apdoroti termiškai ir suvartoti gyvulių pašarui savame ūkyje.

22. Šiame skyriuje nurodytos fitosanitarijos priemonės užkrėstam sėjomainos laukui taikomos ne trumpiau nei 6 metus nuo užkrėtimo bulviniais nematodais nustatymo ar nuo paskutinių

sėjomainos lauke augintų bulvių. Fitosanitarijos priemonės nebetaikomas, kai praėjus minėtajam laikotarpiui iš paimtų dirvožemio ėminių šio aprašo 2 priedo nustatyta tvarka atlikus bulvinių nematodų tyrimą bulvinių nematodų nenustatoma.

23. Tarnyba gali terminą, nurodytą šio aprašo 22 punkte, sutrumpinti iki trejų metų, jei:

23.1. užkrėstame sėjomainos lauke augintojas taiko Tarnybos pareigūnų nurodytą sėjomainą;

23.2. kituose ūkio sėjomainos laukuose auginamos sertifikuotos sėklinės bulvės maistui.

24. Į Lietuvos Respublikos teritoriją draudžiama įvežti, vežti bulvinius nematodus, išskyrus atvejus, jei jie skirti moksliniams tikslams ar selekciniam darbui ir atitinka Tam tikrų augalams ir augaliniams produktams kenksmingų organizmų, augalų, augalinių produktų ir kitų objektų, skirtų mokslo ir selekcijos tikslams, įvežimo į Lietuvos Respubliką iš trečiųjų šalių, jų vežimo tarp Europos Sąjungos valstybių ir pervežimo šalies teritorijoje taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 3D-262 (Žin., 2003, Nr. [81-3710](#); 2009, Nr. [63-2530](#)), reikalavimus.

25. Bulvių veislių atsparumo bulviniams nematodams tyrimai atliekami pagal šio aprašo 3 priedą.

#### **IV. INFORMACIJOS TEIKIMAS EUROPOS KOMISIJAI IR KITOMS VALSTYBĖMS NARĖMS**

26. Kai užkrėstame sėjomainos lauke leidžiama auginti bulves ir kontroliuojamas bulvinių nematodų paplitimas pagal šio aprašo 20 punktą, Tarnyba raštu kiekvienais metais apie pritaikytas fitosanitarijos priemones informuoja Europos Komisiją ir kitas valstybes nares.

27. Praėjusių kalendorinių metų bulvinių nematodų tikrinimų rezultatus Tarnyba raštu kiekvienais metais iki balandžio 1 d. pateikia Europos Komisijai.

28. Kiekvienais metais iki gruodžio 31 d. Tarnyba informuoja Europos Komisiją ir kitas valstybes nares apie Lietuvos Respublikos teritorijoje nustatytas bulvinių nematodų rūšis, kurios anksčiau nebuvo nustatytos, arba apie pasikeitusį atsparios bulvių veislės efektyvumą, išimtinį bulvinių nematodų rūšies, patotipo arba virulentiškumo grupės sudėties pasikeitimą. Tarnyba privalo nurodyti bulvinių nematodų rūšis ir patotipus, jei yra, ar virulentiškumo grupę (-es), kurie turi būti tiriami ir atitinkamais metodais patvirtinami.

29. Kiekvienais metais iki sausio 31 d. Tarnyba Europos Komisijai ir kitoms valstybėms narėms pateikia naujų bulvių veislių, kurios veislių savybių tyrimais pripažintos atspariomis bulviniams nematodams (nurodyti bulvinių nematodų rūšį, patotipus, virulentiškumo grupes arba populiacijas, atsparumo lygį, nustatymo metus), sąrašą.

30. Tarnyba Europos Komisiją ir kitas valstybes nares raštu informuoja apie Lietuvoje naudojamus sėjomainos lauko apibrėžimo kriterijus.

#### **V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS**

31. Už šio aprašo tvarkos nesilaikymą asmenys atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

---

Bulvinių cistas sudarančių  
nematodų kontrolės ir fitosanitarijos  
priemonių naudojimo tvarkos aprašo  
1 priedas  
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro  
2010 m. rugsėjo 9 d. įsakymo Nr. 3D-819  
redakcija)

## SODINTI SKIRTŲ AUGALŲ SĄRAŠAS

Augalai šeimininkai su šaknimis:

Baklažanas *Solanum melongena* L.,

Paprika *Capsicum spp.*,

Valgomasis pomidoras *Lycopersicon lycopersicum* (L.) Karsten ex Farw.

2. Kiti augalai su šaknimis:

Bastutis *Brassica spp.*,

Daržinis poras *Allium porrum* L.,

Paprastasis runkelis *Beta vulgaris* L.,

Vaistinis smidras *Asparagus officinalis* L.,

Žemuogė *Fragaria* L.

Dirvožemyje auginami ir sodinti tolesniam dauginimui skirti svogūnėliai, stiebagumbiai ir šakniastiebiai, kai dirvožemio likučiai nuo jų yra nuplaunami ar nuvalomi taip, kad neliktų dirvožemio, išskyrus atvejus, kai pagal išvardytų augalų pakuotę, fasuotę ar pagal kitus požymius galima nustatyti, kad jie nėra skirti profesionaliajam augalų ar skintų gėlių auginimui ir bus parduoti galutiniam vartotojui:

Askaloninis česnakas *Allium ascalonicum* L.,

Hiacintas *Hyacinthus spp.*,

Jurginas *Dahlia spp.*,

Kardelis *Gladiolus* Tourn. Ex L.,

Lelija *Lilium spp.*,

Narcizas *Narcissus* L.,

Tulpė *Tulipa* L.,

Valgomasis svogūnas *Allium cepa* L.,

Vilkdalgis *Iris spp.*

---

Bulvinių cistas sudarančių  
nematodų kontrolės ir fitosanitarijos  
priemonių naudojimo tvarkos aprašo  
2 priedas  
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro  
2010 m. rugsėjo 9 d. įsakymo Nr. 3D-819  
redakcija)

## DIRVOŽEMIO ĖMINIŲ ĖMIMO METODIKA

1. Atliekant bulvinių nematodų tyrimą, nurodytą šio aprašo 9 ir 10 punktuose:

1.1. imamas standartinio dydžio ne mažesnis kaip 1500 ml iš vieno hektaro dirvožemio ėminys, kurį sudaro ne mažiau nei 100 cilindrinio ėminių ėmimo vietų viename hektare. Pageidautina, kad ėminių ėmimo vietos būtų išdėstytos taip, kad sudarytų ne mažesnę nei 5 metrų pločio ir ne didesnę nei 20 metrų ilgio stačiakampę gardelę, apimančią visą sėjomainos lauką. Visas ėminys tiriamas atliekant laboratorinę ekspertizę, t. y. bulvinių nematodų cistoms išskirti, jų rūšiai ir, jei taikoma, patotipo ir (arba) virulentiškumo grupei nustatyti;

1.2. laboratorinei ekspertizei naudojami bulvinių nematodų išskyrimo metodai, nurodyti atitinkamose Europos populiacijos blyškiojo bulvinio nematodo *Globodera pallida* ir Europos populiacijos auksinio bulvinio nematodo *Globodera rostochiensis* taikomose fitosanitarijos procedūrose arba diagnostikos protokoluose: Europos ir Viduržemio jūros regiono augalų apsaugos organizacijos standartai.

2. Atliekant bulvinių nematodų tikrinimą, nurodytą šio aprašo 12 punkte, imamas vienas iš dirvožemio ėminių ir atliekama jų laboratorinė ekspertizė:

2.1. imamas šio priedo 1.1 punkte nurodytas ne mažiau nei 400 ml iš vieno hektaro dirvožemio ėminys;

2.2. imamas tikslinis ėminys, kai vizualiai apžiūrėjus augalų šaknis ir esant bulvinių nematodų požymių paaimama ne mažiau nei 400 ml dirvožemio;

2.3. tais atvejais, kai tarnybos pareigūnas gali nustatyti sėjomainos lauką, kuriame bulvės buvo augintos, ėminį sudaro ne mažiau nei 400 ml dirvožemio, turėjusio sąlytį su nukastomis bulvėmis.

3. Šio priedo 1 punkte nurodytą standartinį ėminio dydį leidžiama sumažinti ne daugiau nei iki 400 ml dirvožemio iš vieno hektaro, jei augintojas ar sėjomainos lauko savininkas atitinka vieną iš žemiau išvardintų sąlygų:

3.1. yra dokumentinių įrodymų, kad šešerius metus iki bulvinių nematodų tyrimo sėjomainos lauke nebuvo auginamos bulvės ar kiti šio aprašo 1 priedo 1 punkte išvardyti augalai šeimininkai ir jų nebuvo lauke;

3.2. atlikus du paskutinius bulvinių nematodų tyrimus (dirvožemio ėminys iš vieno hektaro sudaro 1500 ml), nebuvo nustatytas užkrėtimas bulviniais nematodais, o atlikus pirmąjį bulvinio nematodo tyrimą, sėjomainos lauke nebuvo auginamos bulvės ar kiti šio aprašo 1 priedo 1 punkte išvardyti augalai šeimininkai ir jų nebuvo lauke. Ši nuostata netaikoma šio aprašo 1 priede išvardytiems augalams ir sėklinėms bulvėms, jei jiems yra atliktas bulvinių nematodų tyrimas, nurodytas šio aprašo 5 punkte;

3.3. atlikus paskutinį bulvinių nematodų tyrimą, nurodytą šio aprašo 5 punkte, kai dirvožemio ėminys iš vieno hektaro yra ne mažesnis nei 1500 ml, nebuvo nustatyti bulviniai nematodai ar nebuvo rastos tuščios ar negyvybingos bulvinių nematodų cistos, ir atlikus paskutinį bulvinių nematodų tyrimą, sėjomainos lauke nebuvo auginamos bulvės ar kiti 1 priedo 1 punkte išvardyti augalai šeimininkai ir jų nebuvo lauke. Ši nuostata netaikoma šio aprašo 1 priede išvardytiems augalams ir sėklinėms bulvėms, jei jiems yra atliktas bulvinių nematodų tyrimas.

4. Tyrimų, nurodytų šio priedo 3.2 ir 3.3 punktuose, atliktų iki 2010 m. liepos 1 d., rezultatus tarnyba pripažįsta oficialiais bulvinių nematodų tyrimų rezultatais.

5. Šio priedo 1 ir 3 punktuose nurodytus ėminių dydžius leidžiama sumažinti, jei laukai yra didesni nei 8 ir 4 hektarai atitinkamai:

5.1. iš pirmųjų 8 hektarų imamas šio priedo 1 punkte nurodyto standartinio dydžio ėminys, o imant ėminį iš kiekvieno papildomo hektaro, jis gali būti sumažintas ne daugiau nei iki 400 ml dirvožemio iš vieno hektaro;

5.2. iš pirmųjų 4 hektarų imamas šio priedo 3 punkte nurodyto dydžio ėminys, o imant ėminį iš kiekvieno papildomo hektaro, jis gali būti sumažintas ne daugiau nei iki 200 ml dirvožemio iš vieno hektaro.

6. Siekiant atlikti vėlesnius bulvinių nematodų tyrimus, nurodytus šio aprašo 5 punkte, kol atitinkamame sėjomainos lauke nustatomi bulviniai nematodai, leidžiama imti sumažintą ėminio dydį, nurodytą šio priedo 3 ir 5 punktuose.

7. Leidžiama sumažinti šio priedo 1 punkte nurodytą standartinį dirvožemio ėminio dydį ne daugiau nei iki 200 ml dirvožemio iš vieno hektaro, jei sėjomainos laukas yra teritorijoje, neužkrėstoje bulviniais nematodais, ir ji yra pripažinta neužkrėsta bulviniais nematodais, prižiūrima bei kontroliuojama pagal atitinkamus Tarptautinius fitosanitarijos priemonių standartus. Išsamią informaciją apie tokias teritorijas raštu tarnyba praneša Europos Komisijai ir kitoms valstybėms narėms.

8. Mažiausias dirvožemio ėminio dydis yra 100 ml dirvožemio iš vieno sėjomainos lauko.

---

Bulvinių cistas sudarančių  
nematodų kontrolės ir fitosanitarijos  
priemonių naudojimo tvarkos aprašo  
3 priedas  
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro  
2010 m. rugsėjo 9 d. įsakymo Nr. 3D-819  
redakcija)

## **BULVIŲ VEISLIŲ ATSPARUMO BULVINIAMS NEMATODAMS NUSTATYMO METODIKA**

### **I. BULVIŲ VEISLIŲ ATSPARUMO LYGIS**

1. Bulvių veislių atsparumo bulviniams nematodams lygis kiekybiškai įvertinamas pagal standartinę taškų žymėjimo lentelę:

| Santykinis bulvių veislių atsparumas, proc. | Taškai |
|---------------------------------------------|--------|
| < 1                                         | 9      |
| 1,1–3                                       | 8      |
| 3,1–5                                       | 7      |
| 5,1–10                                      | 6      |
| 10,1–15                                     | 5      |
| 15,1–25                                     | 4      |
| 25,1–50                                     | 3      |
| 50,1–100                                    | 2      |
| > 100                                       | 1      |

2. Didžiausią bulvių veislių atsparumo lygį bulviniams nematodams rodo 9 taškai.

### **II. BULVIŲ VEISLIŲ ATSPARUMO BULVINIAMS NEMATODAMS TYRIMO PROTOKOLAS**

3. Bulvių veislių atsparumo bulviniams nematodams tyrimas atliekamas specialiose karantino patalpose, kurios yra lauke arba šiltnamiuose arba klimato kameros.

4. Bulvių veislių atsparumo bulviniams nematodams tyrimas atliekamas induose, kuriuose yra ne mažiau nei vienas litras dirvožemio arba atitinkamo substrato.

5. Dirvožemio temperatūra atliekant bulvių veislių atsparumo bulviniams nematodams tyrimą neturi būti didesnė nei 25°C. Tyrimo metu būtina tinkamai drėkinti dirvožemį.

6. Sodinant tiriamą arba kontrolinę bulvių veislę, imama kiekvienos tiriamos arba kontrolinės bulvių veislės dalis su akute. Rekomenduojama palikti tik vieną bulvių stoloną, kitus pašalinti.

7. Atliekant bulvių veislių atsparumo bulviniams nematodams tyrimus, bulvių veislė „Désirée“ naudojama kaip standartinė atspari bulviniams nematodams kontrolinė bulvių veislė. Atliekant vidaus tikrinimus leidžiama naudoti papildomas vietinės svarbos visiškai atsparias kontrolines bulvių veisles. Standartinę atsparią kontrolinę bulvių veislę leidžiama pakeisti kita, jei moksliniais tyrimais yra pagrįsta, kad kitos bulvių veislės yra tinkamesnės arba prieinamesnės.

8. Bulvinių nematodų Ro1, Ro5, Pa1 ir Pa3 patotipams nustatyti naudojamos šios standartinės bulvinių cistas sudarančių nematodų populiacijos:

8.1. Ecosse populiacija – Ro1;

- 8.2. Harmerz populiacija – Ro5;
- 8.3. škotiška populiacija – Pa1;
- 8.4. Chavornay populiacija – Pa3.

9. Bulvinių nematodų patotipams nustatyti leidžiama įtraukti kitas vietinės svarbos bulvinių cistas sudarančių nematodų populiacijas, nei nurodyta šio priedo 8.1–8.4 punktuose.

10. Atliekant bulvių veislių atsparumo bulviniams nematodams tyrimus, standartinės bulvinių nematodų populiacijos tapatumas tikrinamas atitinkamais metodais. Atliekant bulvių veislių atsparumo bulviniams nematodams tyrimus, rekomenduojama naudoti ne mažiau nei dvi atsparias bulvių veisles arba du skirtingus standartinius žinomo atsparumo bulviniams nematodams bulvių klonus.

11. Bulvinių cistas sudarančių nematodų inokuliantą (Pi) turi sudaryti 5 kiaušinėliai ir lervutės su užkratu, esantys viename dirvožemio mililitre. Rekomenduojama bulvinių nematodų, inokuliuojamų į vieną dirvožemio mililitrą, skaičių nustatyti atliekant inkubacinius bandymus. Leidžiama inokuliuoti bulvinius nematodus cistomis arba naudoti kiaušinėlių ir lervučių suspensiją.

12. Inokuliantui naudojamų bulvinio nematodų cistų turinio gyvybingumas turi būti ne mažiau nei 70 proc. Rekomenduojama, kad cistos būtų 6–24 mėnesių ir prieš pat jų naudojimą bent 4 mėnesius būtų laikytos 4°C temperatūroje.

13. Vienam bulvinių nematodų populiacijos ir tiriamos bulvių veislės deriniui tirti imami bent 4 kartotiniai mėginiai (indai). Atliekant tyrimus su standartine atsparia kontroline bulvių veisle, rekomenduojama tirti ne mažiau nei 10 kartotinių mėginių.

14. Bulvių veislių atsparumo bulviniams nematodams tyrimas trunka ne mažiau nei 3 mėnesius, prieš nutraukiant tyrimą tikrinamas besivystančių bulvinių nematodų patelių subrendimas.

15. Bulviniai nematodai iš 4 kartotinių mėginių išskiriami ir skaičiuojami kiekvienas skyrium.

16. Standartinės atsparios kontrolinės bulvių veislės galutinė bulvinių nematodų populiacija (Gf) nustatoma bulvių veislių atsparumo bulviniams nematodams tyrimo pabaigoje suskaičiavus visų kartotinių mėginių bulvinių nematodų cistas, o bulvinių nematodų kiaušinėliai ir lervutės skaičiuojami iš ne mažiau nei 4 kartotinių mėginių.

17. Turi būti pasiektas ne mažesnis nei  $20 \times (Gf/Pi)$  standartinės atsparios kontrolinės bulvių veislės dauginimosi koeficientas.

18. Standartinės atsparios kontrolinės bulvių veislės kintamumo koeficientas (KK) neturi viršyti 35 proc.

19. Santykinis tiriamos bulvių veislės atsparumas standartinei atspariai kontrolinei bulvių veislei nustatomas ir išreiškiamas procentais pagal šią formulę:

$$Gf_{\text{tiriamą bulvių veislę}} / Gf_{\text{standartinė atspari kontrolinė bulvių veislė}} \times 100 \text{ proc.}$$

20. Jei tiriamos bulvių veislės santykinis atsparumas yra didesnis nei 3 proc., pakanka suskaičiuoti bulvinių nematodų cistas. Jei tiriamos bulvių veislės santykinis atsparumas yra mažesnis nei 3 proc., turi būti skaičiuojamos ne tik cistos, bet ir kiaušinėliai bei lervutės.

21. Jei pirmųjų metų bulvių veislių atsparumo bulviniams nematodams tyrimų rezultatai rodo, kad bulvių veislė yra visiškai atspari bulvinių nematodų patotipui, tyrimų antraisiais metais atlikti nereikalaujama.

22. Bulvių veislių atsparumo bulviniams nematodams tyrimų rezultatai patvirtinami kitais metais atlikus bent vieną bandymą. Nustatant taškus pagal standartinę taškų žymėjimo lentelę naudojamas dvejų metų santykinio bulvių veislių atsparumo bulviniams nematodams aritmetinis vidurkis.

#### **Pakeitimai:**

1.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-819](#), 2010-09-09, Žin., 2010, Nr. 109-5602 (2010-09-16), i. k. 1102330ISAK003D-819

Dėl žemės ūkio ministro 2001 m. birželio 29 d. įsakymo Nr. 219 „Dėl Bulvinių cistas sudarančių nematodų kontrolės ir fitosanitarijos priemonių taikymo tvarkos patvirtinimo" pakeitimo